

**Справа “Ангелеску проти Румунії”
(Anghelescu v. Romania 46430/99)**

У рішенні, ухваленому 5 жовтня 2004 року у справі “Ангелеску проти Румунії”, Суд постановив:

- було порушено ст. 3 Конвенції щодо заборони поводження, яке принижує людську гідність;
- було порушено ст. 3 Конвенції, яке виявилось у неналежному і неефективному розслідуванні скарги заявника на негідне з ним поводження.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявнику 7 000 євро на відшкодування моральної шкоди.

Обставини справи

Заявник Барбу Ангелеску є громадянином Румунії, народився 1949 року і проживає у м. Турсінесті, Румунія.

Заявник і Уряд виклали різні версії подій.

П. Ангелеску стверджував, що він був затриманий просто за кермом свого автомобіля після того, як його наздогнала і змусила зупинитися поліцейська патрульна машина. Тоді ж, за словами заявника, між ним і поліцейськими зчинилася суперечка, в ході якої Б., один з поліцейських, спочатку сказав, що заявник п’яний “у туман”, а далі почав вживати щоразу різкіші висловлювання. Нарешті Б. навіть узявся душити затриманого і завдавати йому ударів кулаком.

Уряд стверджував, що заявник спробував утекти через те, що побоювався проходження тесту на вміст алкоголю у крові. Його агресивна поведінка призвела до сутички між ним та працівниками поліції, внаслідок якої постраждали і правоохоронці, і сам заявник.

Заявника було заарештовано на місці і допроваджено до лікарні для проходження тесту на наявність алкоголю у крові. Наступного дня щодо п. Ангелеску було порушено кримінальну справу за звинуваченням у вчиненні опору працівникам влади та відмову здати кров для аналізу. Прокурор санкціонував арешт заявника строком на 30 діб. Втім 25 квітня 1996 року п. Ангелеску було звільнено під заставу.

17 квітня 1996 року на запит прокуратури було проведено медичний огляд заявника. Того ж дня було складено лікарський висновок, у якому зазначалося, що на тілі п. Ангелеску було виявлено такі ушкодження: на правому боці шиї три кровопідтоки, на одному з яких була поверхнева рана; три кровопідтоки на лівому боці шиї і окремо подряпина, а також подряпини на ключиці й на чолі. У висновку вказувалося, що з огляду на характер ушкоджень заявнику може знадобитись від чотирьох до п’яти днів лікування.

Суд першої інстанції засудив заявника до одного року ув’язнення за вчинення опору працівникам влади і за дорожньо-транспортне правопорушення. Втім 18 жовтня 2001 року апеляційний суд постановив виправдальний вирок у справі п. Ангелеску, мотивуючи своє рішення, зокрема, показами свідка-очевидця про те, що один з працівників поліції грубо поводився із заявником. Апеляційний суд у своєму рішенні також зауважив, що оскільки працівники поліції поводитися із заявником неналежно, немає підстав звинувачувати п. Ангелеску у спробі втечі від них.

У час, коли відповідні події мали місце, а саме у травні 1996 року, заявник звернувся із заявою про порушення кримінальної справи щодо відповідних працівників поліції. Прокурором регіональної військової прокуратури було порушено кримінальну справу щодо поліцейського Б.. Проте у січні 1998 року слідство було закрито на тій підставі, що у діях Б.

не було складу злочину, оскільки він не мав наміру завдати заявникові шкоди, а лише прагнув завдати йому утрати.

Заявник оскаржив рішення про закриття кримінальної справи щодо Б. Апеляцію п. Ангелеску було задоволено. Військовий трибунал, який розглядав зазначену скаргу, постановив, що слідство у справі щодо Б. було неповним, а відтак, повинно бути поновлено. Після відновлення слідства було проведено лише допит Б., інших слідчих дій не проводилось. І у вересні 2002 року справу знову було закрито.

Зміст рішення Суду

Заявник стверджував, що поведження, яке мало місце щодо нього з боку поліцейських під час дорожньої перевірки, було порушенням ст. 3 Конвенції.

Суд передусім взяв до уваги виправдальний вирок апеляційного суду щодо заявника, у якому вказувалося, що п. Ангелеску потерпів від образливих нападів з боку працівників поліції. З іншого боку, Суд зазначив, що слідство у кримінальній справі щодо Б., яке проводилось військовою прокуратурою, призвело до кардинально протилежного висновку, а саме висновку про те, що обвинувчений не мав наміру заподіяти заявнику шкоди. Втім, зазначений висновок не був підтриманий військовим трибуналом, який постановив поновити розслідування справи і виконати низку додаткових слідчих дій. Однак після поновлення розслідування жодних інших заходів, окрім додаткового допиту Б., проведено не було. Тому Суд відмовився взяти до уваги висновки, викладені у постанові про закриття кримінальної справи щодо Б., ухваленій військовим прокурором у вересні 2002 року.

Суд зауважив, що у нього немає підстав не погодитись з рішенням апеляційного суду, який розглядав кримінальну справу щодо заявника. Оскільки на підставі поданих до Суду матеріалів він сам дійшов висновку про те, що поліцейські першими заподіяли шкоду п. Ангелеску, хоча й застосування сили не було необхідним з огляду на поведінку заявника. Заявник зазнав легких тілесних ушкоджень, які не мали серйозних наслідків для його здоров'я. Втім Суд визнав дії працівників поліції, які призвели до цих ушкоджень, поведженням, яке принижує людську гідність. Тому Суд постановив, що мало місце порушення ст. 3 Конвенції у цій частині.

Стосовно ґрунтовності розслідування, яке проводилось компетентними органами за скаргою заявника на неналежне з ним поведження, Суд зазначив, що у нього виникли певні сумніви щодо незалежності військових прокурорів, які взяли участь у розслідуванні, особливо з огляду на чинне на той час процесуальне законодавство і на зміни, які згодом були внесені до нього згодом. Військові прокурори були службовцями дійсної служби, так само як і поліцейські. І на час, коли проводилось розслідування, військові прокурори входили до системи військових сил, яка твердо будувалась за принципом вертикального (ієрархічного) підпорядкування.

До того ж Суд висловив подив стосовно того факту, що прокуратура не виконала у повному обсязі вказівки військового трибуналу, який ухвалив рішення про поновлення слідства у справі Б.

Отож, виходячи з наведених вище аргументів, Суд дійшов висновку, що компетентні органи не провели належного та ефективного розслідування у відповідь на скаргу заявника на неналежне з ним поведження з боку працівників поліції. Тому Суд постановив, що мало місце порушення ст. 3 Конвенції також і у цій частині.

Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПРН України М.Ю. Пришляк та П.М. Рабіновичем.